

Տ. ՎԱԶԳԵՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԻՐՉԱԽԱՆՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԳԱՅԱՆԵ ՎԱՔՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(26 փետրվարի 2023 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն:

«Եւ եհան արձակեաց զնա Տէր Աստուած ի դրախտէ անտի փափկութեան՝ գործել զերկիր ուստի առաւ: Եւ եհան զԱդամ, եւ բնակեցոյց յանդիման դրախտին փափկութեան»

(Ծննդ. Գ. 23–24):

Սիրելի՛ հավատացյալներ, այսօր Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցին հիշատակում է աստվածաշնչյան դրվագ, որտեղ Ադամը արտաքսվեց դրախտից եւ Մեծ Պահքի երկրորդ կիրակին դրա համար կոչվում է Արտաքսման կիրակի: Երբ ուսումնասիրում ենք Ծննդոց գիրքը, տեսնում ենք որ մարդու ու ողջ տիեզերքի արարումից հետո ստեղծելով դրախտը, Աստված մարդուն դրեց այնտեղ եւ այնտեղ՝ կենաց ծառի կողքին նաեւ դրեց չարի եւ բարու իմացության ծառը եւ հանձնարարեց մարդուն, որ կարող է դրախտի բոլոր պտուղներից օգտվել բացի չարի եւ բարու իմացության պտղից: Սակայն չարը Եւայի միջոցով Ադամին դրդեց պատվիրանազանցության, եւ Ադամն ու իր կինը՝ Եւան, ուտելով արգելված պտուղը, տեսան որ մերկ են: Նրանք պատվիրանազանց եղան՝ հասկանալով չարը եւ բարին: Եւ Աստված, նրանց հետ խոսելով, տեսավ, որ չեն գիտակցում իրենց արարքը եւ դրախտից դուրս դրեց: Սակայն դրախտից դուրս գնելով՝ միայնակ չթողեց նրանց: Երբ ուսումնասիրում ենք, տեսնում ենք որ Ադամն ու Եւան մեր պատկերացրած այսօրվա երեխաների պես էին: Մանուկները նույնպես այսօր չեն հասկանում, որ իրենք մերկ են, ամոթի զգացողություն չունեն, քանի որ այդպիսին է մարդու բուն բնությունը: Մեր եկեղեցական հայրերը նշում են, որ դրախտում ներդաշնակություն էր իշխում մարդու եւ կենդանական ողջ աշխարհի միջեւ. Ադամը բոլոր կենդանիներին տալիս էր անուններ

եւ դրանք դառնում էին նրանց անունները: Եւ այս ներդաշնակությունը մենք տեսնում ենք զանազան պատկերներում, հատկապես, մանրանկարչության եւ սրբապատկերների մեջ, որտեղ վայրի գազանների հետ միասին շրջում են նաեւ ընտանի կենդանիները: Սակայն, երբ մեղքը աշխարհ եկավ, այն ամբողջությամբ խեղաթյուրեց այս ներդաշնակությունը. մարդը դրախտից դուրս խոցելի դարձավ, բնականաբար արդեն նոր խնդիրների առջեւ կանգնելով: Այսուհետ նա իր աշխատանքով պետք է վաստակեր հանապազօրյա հացը: Սակայն կարելու է հիշել. դեռ Գիրք Ծննդոցում է նշվում, որ, երբ Աստված ստեղծեց երկիրը, անձրեւ չկար եւ չկար նաեւ մարդը, որպեսզի այդ երկրի հողը մշակեր: Ուրեմն, մարդն ի սկզբանե ստեղծված էր նաեւ արարելու եւ Տիրոջ արարչագործությունը շարունակելու համար: Եւ ինչն է հետաքրքիր. մարդուն պետք է օգտվեր պտուղներից եւ սերմերից, իսկ կենդանիները՝ խոտերից ու բույսերից, եւ, երբ մեղքը ամբողջությամբ աշխարհ մտավ, լիովին փոխվեց այս ներդաշնակությունը: Եւ որպեսզի մեղքը հավիտենական չլինի, Աստված մարդուն հանեց դրախտից, որպեսզի նա դրսում շարունակի իր կյանքը:

Սակայն տեսեք, որ Աստված, Ադամին դրախտից հանելով, նրան միայնակ չթողեց: Նաեւ տեսնում ենք, թե ինչ նրբանկատությամբ, ինչպիսի հայրական գուրգուրանքով է Աստված վարվում իր ստեղծած մարդու հետ: Նրանց նույնիսկ կաշվե հագուստներ հագցրեց, խնամք տարավ եւ իր հորդորներով Աստված ներկա էր Ադամի եւ Եւայի՝ այսինքն մարդու ամբողջ կյանքի ընթացքում: Բայց շատ կարճ ժամանակ անց, ինչպես նշեցի, երբ մեղքը մուտք գործեց աշխարհ, մարդկային կյանքը խեղաթյուրվեց եւ փոխվեց իրավիճակը: Մարդ-Աստված հարաբերությունների խեղաթյուրումից բացի փոխվեցին նաեւ մարդ-մարդ, մարդ-բնություն հարաբերությունները: Մարդը նաեւ ինքն իր հետ փոխեց իր հարաբերությունները: Եւ ահա այսօր տեսնում ենք, թե ինչ է կատարվում աշխարհում, որտեղ չկա սեր, խաղաղություն եւ համերաշխություն, եւ ահա ինչու մենք կենդանիներին ենք ատում, իսկ կենդանիները մեզ վրա են հարձակվում: Սակայն հիշենք, որ եկեղեցու սուրբ հայրերը անապատներում ճգնելու ընթացքում կարողանում էին զսպել իրենց սպառնացող վայրի գազաններին, ճիշտ այնպես ինչպես Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչը, 13 տարի գուբի մեջ մնալով, կարողացավ տիրապետել ինչպես սողուններին, այնպես էլ միջատներին, եւ սողուններն ու միջատները չվնասեցին նրան: Մարդը վերականգնում է իր հատկություններն ու ունակություն-

ները՝ աշխարհի եւ տիեզերքի հետ ներդաշն գոյակցելու համար, բայց, քանի որ մենք միայնակ չենք կարող անել, Աստված, տեսնելով այս ամբողջը, ուղարկեց Իր Միածին Որդուն: Սակայն Աստվածաշնչի Մենդոց գրքում կան նախադասություններ, որոնց ընթերցանությունը այսօր էլ մեր մարդկային միտքն ու հոգին անտարբեր չի թողնում եւ մեզ տանում է մեծ զղջման: Դրանցից են, օրինակ, «Աստված տեսավ, որ մարդկանց շարագործությունները բազմանում են երկրի վրա, եւ ամեն ոք իր մտքում ամեն օր խնամքով մտածում է շարագործությունների մասին, զղջաց Աստված, որ մարդ է ստեղծել երկրի վրա»: Դուք պատկերացնում եք, սիրելի հավատացյալներ, որ ամենակարող եւ ամենագոր Աստված Ինքը տրտմեց այն բանի համար, որ մարդ է ստեղծել, որովհետեւ մարդը ոչ միայն պատվիրանազանց եղավ, այլ նաեւ ունկնդիր եղավ չարին: Կարող եք հարցնել՝ այդ դեպքում ինչպե՞ս չարը հայտնվեց այն միջավայրում, որտեղ, ամեն օր Աստված արարելով, ասում էր՝ բարի է: Եկեղեցու հայրերն ասում են, որ դրանք տասներորդ դասի հրեշտակներն էին, որ անհնազանդ էին եւ մարդուն եւս մղեցին անհնազանդության: Որովհետեւ մարդու արարումով Աստված ցանկանում էր լրացնել հրեշտակների այդ դասը: Սակայն տեսնում ենք, թե ինչպե՞ս չարը խեղաթյուրեց: Եւ հետո տեսնում ենք, որ ջրհեղեղի միջոցով պատժվում է մարդկությունը, բայց որի մի մասը փրկվում է, որպեսզի երկրի վրա նոր կյանք ստեղծվի: Այստեղ է, որ, սիրելիներ, մեզ մտածումներ են այցելում. այդ դեպքում ինչպե՞ս պատասխան տանք Ադամի ու Եւայի կատարածի համար: Պողոս առաքյալը Հռոմեացիներին ուղղված իր նամակում այս մասին խոսում է՝ ասելով, որ այնպես, ինչպես մեկ մարդով մեղքը աշխարհ մտավ, այդպես էլ մեկ մարդով պետք է գա մեր փրկությունը: Այստեղ է մեր Տիրոջ մարմնանալու մեծ խորհուրդը, որպեսզի մեզ նորից վերադարձնի դեպի Աստված: Սա նշանակում է, որ մենք պետք է վերադառնանք մեր ինքնության արմատներին: Մենք ինքներս շատ անգամներ բացվում ենք դեպի ուրիշները, բայց քիչ է պատահում, որ ներհայեցողությամբ վերադառնանք ինքներս մեզ, որոնք եւ տեսնենք մեր ներսի մարդուն, որովհետեւ Տիրոջ գալով Ինքը ցանկացավ մեզ համար դուռ բացել եւ տալ հնարավորություն՝ վերադառնալու ներդաշնակությանը:

Կրկին նայում ենք այս փակված վարագույրին, այն փակ է, որովհետեւ խորհրդանշում է դրախտից Ադամի արտաքսումը: Բայց կարող ենք մտածել. «Բայց մեզ, Տէր, զգուճ ողորմութեան, որ ողբալով կարգամբ առ

Քեզ»։ Մեր ծիսակարգում այս խնդրանքին ի պատասխան ասվում է, թե արդարները կարող են մտնել Աստծու Արքայություն, բայց նաեւ ասվում է, ոչ միայն արդարները կարող են արժանանալ դրան, այլեւ նրանք, ովքեր ապաշխարություն մաքրվում են. զղջալով նրանք եւս կարող են այս դռնով ներս գալ եւ փրկություն հայցել Աստծուց։

Մենք փորձում ենք վերադառնալ մեր մարդկային նկարագրին ու կերպարին։ Մեր կյանքը խեղաթյուրում են, որովհետեւ ամեն տեսակ քաղաքական, տնտեսական, ներանձնային հարաբերություններով սերը չբանում է եւ, կարծես, հիշում ենք Ավետարանի մի ուրիշ խոսք. Տեր Հիսուս Քրիստոս ասում է. «Կգա գուցե ժամանակ, որ մարդկանց սիրո բացակայության պատճառով կվերանա նաեւ մարդը»։ Սիրելի հավատացյալներ, պետք է փորձենք սիրով, խաղաղությամբ, ներողամտությամբ, մանավանդ, հանդուրժողականությամբ ապրել Մեծ Պահքի այս ընթացքը, որ գեղեցիկ կերպով մեզ տանում է իր կիրակիները։ Արարողակարգի միջոցով դեպի սուրբ հարություն եւ դեպի փրկության լույսը մեր ճանապարհն անցնենք ոչ միայն կերակուրների խնայողություններով ու բուսական կերակուրներով, այլ անպայմանորեն նաեւ մեր ազդեցություններով եւ մեր ներհայեցողությամբ։

Թող Աստված զորացնի ամենքիս, եւ Արտաքսման այս կիրակիի մտածումներով նորից դառնանք ու խնդրենք մեր Աստծուն՝ ասելով. «Բացիր մեզ, Տեր, Քո ողորմության դռները, որ խնդրում եւ աղաչում ենք Քեզ»։

